

תודה לך פמלה

נעמי טנהאוזר

פמלה לוי הלכה לעולמה בדצמבר 2004 והיא בת 55 שנה בלבד. אישה צעירה, במיטב שנותיה, בעיצומו של פרץ יצירה מחודש אשר נקטפה ללא עת ממשפחתה, מקהילת האמנות ומיצירתה. חייה וקיומה של פמלה לוי מאפיינים מערך חיים שלם והתמודדות עם מצבים אשר איתם מתמודדות נשים רבות מתרבויות שונות ומעמדות שונים ברחבי העולם. בדידות, חד-הוריות, בעיות כלכליות ובריאותיות היו רק חלק מהנושאים אשר איתם נאלצה להתמודד בכוחות עצמה. העובדה שהיא היגרה לישראל מארה"ב ללא שפה, משפחת מוצא תומכת או עזרה כלכלית לא הקלה עימה. בסופו של מאבק זה, אשר אליו גויסו כל המשאבים, לא עמד עוד גופה של פמלה במשימה וקרס.

מאבקה של פמלה, מאבק של אישה/אם/אמנית נגד כל השדים – הפנימיים והחיצוניים – היה עיקש, מעורר השראה וראוי לציון. אחיזתה בעשייה היצירתית הן כחלון למציאות פנימית, הן כעוגן רגשי והן כמטה לחמה הייתה בלתי מתפשרת ומלאת אופטימיות. התכנים שהיא הניחה ללא מורא על הבד מילאו את הסובבים אותה בהשתאות ופילסו את הדרך לדורות הבאים של אמניות לבדיקה ביקורתית של תכנים הקשורים לפרספקטיבה הנשית.

פמלה לוי, אשר נולדה בארה"ב בשנת 1949 והיגרה לישראל בשנת 1976, נחשבה לאחת האמניות הראשונות בישראל אשר דיברו בקול פמיניסטי צלול. הנושאים בהם עסקה נעו בין התמודדות עם פחדיה כאישה לבין דיבור ישיר על תכנים קונטרוברסליים כגון ניצול מיני או גילוי עריות. נושאים אלו מהווים אבני יסוד אשר למען העלתם לסדר היום הציבורי הוקמה גלריה 'אנטיאה' – מקום לאמנות נשים בקול האישה'. מתחילתה תמכה פמלה לוי בגלריה חלוצית זו ואף השתתפה בתערוכת הפתיחה של הגלריה במאי 1994 ובתערוכה 'יופי 1995' אשר אצרה נעמי טנהאוזר.

התערוכה 'תודה לך פמלה' נולדה באופן ספונטאני בעקבות מותה הפתאומי של לוי. האמניות המציגות בתערוכה הכירו אותה רובן מקרוב או שהיו קרובות לה בתכניהן האמנותיים. היצירות בתערוכה עוסקות בנושאים בהם עסקה פמלה לוי – בחוויה הקיומית המורכבת של הוויית האישה/ילדה, בחוויית ה'אחר/ת', ביחסים בין נשים, בדיאלוג בין אדם לסביבתו ובדיאלוג בין הטכסט הכתוב לבין היצירה האמנותית. הן מביעות את הרצון לכבד ולהוקיר את פעולתה של אמנית אמיצה זו. במלאת 10 שנים ל'אנטיאה' מבקשת הגלריה במחווה זו להביע את הערכתה לפמלה לוי כמו גם לדור של אמניות פמיניסטיות חלוצות אשר יצרו שפה חדשה וחשפו את החוויה הנשית באמנות הישראלית.

טכסט נלווה לתערוכת 'תודה לך פמלה' לזכרה של פמלה לוי, מאי 2005